

11. Ord- och förkortningslista

ADIS	Anxiety Disorder Interview Schedule for DSM-IV. Strukturerad klinisk intervju för barn 6–18 år och deras föräldrar för att fastställa av ångestdiagnoser hos barnet (täcker av även ADHD och depression)
Adolescens	Ungdomsår, tiden mellan förpuberteten och ung vuxen ålder
Antisocialt beteende	Beteenden som tyder på bristande hänsyn mot andras grundläggande rättigheter och som strider mot ålders-typiska sociala normer och regler
ATP	Adolescent Transition Program
BASC-PRS	Behaviour Assessment System for Children, Parent Rating Scale. Föräldraskattning av främst externaliserade, men även av internaliserade problem, liksom av förmåga till anpassning
BASC-TRS	Behaviour Assessment System for Children, Teacher Rating Scale. Lärarskattning av främst externaliserade, men även av internaliserade problem, liksom av förmåga till anpassning
BDI	Beck Depression Inventory
Behaviorism	Psykologisk forskningstradition som bygger på logisk empirism och studerar enbart objektivt mätbara beteenden och hur de formas. Subjektiva fenomen, t ex medvetande, studerades inte inom ramen för behaviorismen

Booster-intervention	Hela eller delar av interventionen ges på nytt en tid efter det att programmet avslutats
Bortfall	Försökspersoner som gått med på att delta i en undersökning men som inte fullföljer den
Brief Symptom Inventory	Skattningsformulär med 53 frågor om olika psykiska symtom och beteenden hos tonåringar. För självskattning och föräldraskattning. Observera! Flera instrument har detta namn
CBCL	Child Behavior Check List
CD	”Conduct disorder”, uppförandestörning
CDI	Children’s Depression Inventory, skattningsskala
CDRS	Children’s Depression Rating Scale. Klinikerbaserat skattningsinstrument av depression hos unga
CES- D	Center for Epidemiologic Studies Depression Scale. Självskattningsinstrument för barn och ungdom
Cohen’s d	Mått på effektstorlek, baserat på den standardiserade skillnaden i utfall mellan interventionsgrupp och kontrollgrupp
COPE	Community Parent Education Program
Coping skills	Förmåga att hantera problem och påfrestningar
CWS	Coping with Stress, program för att förebygga depression
DISA	Depression in Swedish Adolescents, skolbaserat program

DISC	Diagnostic Interview Schedule for Children. Strukturerad psykiatrisk diagnostisk intervju för barn mellan 6–18 år. Barn och deras föräldrar intervjuas av kliniker
DPICS	Dyadic Parent-Child Interaction Coding System. Instrument för systematisk observation och värdering av kvaliteten i förälder-barn-interaktion
ECBI	Eyberg Child Behaviour Inventory, skattningsskala för att bedöma graden av symtom på utagerande beteende
Effectiveness-studie	Studie där en intervention testas under realistiska förhållanden, t ex att interventionen ges av ordinarie lärare
Effektstorlek	Den standardiserade skillnaden i utfall mellan interventionsgrupp och kontrollgrupp (se Cohen's d, Hegde's g, SMD)
Efficacy-studie	Studie där en intervention testas under välkontrollerade och bästa möjliga förhållanden
Empowerment	Ett samarbete mellan patient och vårdpersonal, där patienten är ansvarig för egenvården och sjukdomen. Patienten gör informerade val, har kontroll och tar konsekvenserna av sina egna val
Evidensstyrka	Definierar hur starkt det vetenskapliga stödet är
Externaliserade symtom	Utagerande symtom på psykisk ohälsa, t ex aggression, impusivitet och trots
FAST	Families and Schools Together
Föräldra-komponent	Den del av ett program som riktas till föräldrarna

GBG	Good Behavior Game
GRADE	System för att bestämma evidensstyrkan, som används av bl a SBU
Hedge's g	Mått på effektstorlek som tar hänsyn till små grupper
I²	"Inconsistency" är ett mått på hur i hur hög grad metaanalysen påverkas av heterogenitet mellan studier. En tumregel är att I ² <40 procent påverkar metaanalysen i liten grad
Iatrogen effekt	Icke avsedd skadlig effekt av vårdinsats
Ignorering	Medvetet avstå från att uppmärksamma ett oönskat beteende. Metodkomponent i vissa psykologiska behandlings- och föräldrastödsprogram
Incidens	Händelse i en klinisk prövning dividerat med antalet deltagare i gruppen
Indikerad prevention	Insatser som ges till individer som har förhöjda symtomnivåer
Inklusionskriterier	Villkor som ska vara uppfyllda för de studier som granskas
Internaliserade symtom	Inåtvända symtom på psykisk ohälsa, som t ex depression och ångest
IPC	Interpersonal Process Code. Manualbaserat instrument för observation av interaktion mellan barn och mellan förälder-barn i olika skol- och hemmiljöer

ITT	Intention-to-treat, dvs att resultatet beräknas på samtliga individer som deltog i studien, oavsett om de slutförde den eller inte
KBT	Kognitiv beteendeterapi
Kluster-randomisering	Randomiseringen görs inte på individnivå utan på t ex skolnivå eller på kommunnivå
Kontext	Sammanhang, omgivning eller övergripande situation
Korrelationskoefficient	Här: mått på effektstorlek som fås genom en matematisk omräkning av Cohen's d. Små effekter innebär att $r \leq 0,10$, medelhög $r = 0,30$ och hög $r = 0,50$
KPC	Teacher Reported Classroom Behaviors
Kvasiexperimentell	Studie där det inte är möjligt att randomisera undersökningsdeltagarna till interventions- och kontrollgrupp, men där kontrollen i övrigt är god
LIFT	Linking the Interest of Families and Teachers
Matchad	Procedur som ska säkerställa att kända störfaktorer (t ex ålder, kön, föräldrarnas ekonomi och utbildning) blir jämnt fördelade mellan grupperna i en kontrollerad studie
MDD	”Major depressive disorder”
Multimodala program	Består av flera komponenter och riktar sig till flera grupper, t ex både barn och föräldrar
NUPP-SA	Norwegian Universal Preventive Program for Social Anxiety

ODD	Oppositional Defiant Disorder, trotssyndrom
Operant betingning	Innebär att beteenden förstärks eller släcks ut beroende på beteendets konsekvenser
OR	”Odds ratio” eller oddskvot definieras som risken för symtom i interventionsgruppen delat med risken för symtom i kontrollgruppen
PATHS	Promoting Alternative Thinking Strategies
PCS	Peer Coping Skills
POCA-R	Parent Observation of Child Adaptation, Revised. Föräldraskattning, 54 frågor om barns anpassning i olika sociala situationer
PPP	Penn Prevention Program, ett skolbaserat program som syftar till att minska symtom på depression
Prevention	Förebyggande åtgärder för att minska risken för ohälsa
Program	En intervention som är uppbyggd av en eller flera standardiserade komponenter och beskrivet i en manual. Programmet baseras ofta på utvecklingspsykologi, träning av social förmåga eller beteendevetenskaper
Promotion	Åtgärder för att främja välmående och positiv utveckling
PSFL	Program Solving for Life
Publikations-bias	Ger en felbedömning av effekterna beroende på att alla studier inte är publicerade. Risken är stor att studier som inte visar på effekt aldrig publiceras

Randomiserad studie	Deltagarna slumpas till experimentell intervention eller till kontroll (t ex ingen åtgärd)
RAP	Resourceful Adolescent Program
RCMAS	Revised Children's Manifest Anxiety Scale, skattningsskala för ångestsymtom
Regressions-effekt	Återgång till medelvärdet. Individer som har extremvärden vid en första mätning tenderar att ligga närmare medelvärdet vid nästa mättillfälle. Fenomenet har betydelse för studiedesign och hur man bör tolka förändring. Om man väljer ut studiedeltagare som har höga nivåer på en symtomskala ska man räkna med att en del av den förändring som man kommer att se beror på regressionseffekten. Det är särskilt viktigt att beakta om interventionsgrupp och kontrollgrupp ligger på olika nivå i förmätningen
SBQ	Social Behavior Questionnaire. Föräldra- och lärarskattning av externaliserade och internaliserade symtom hos skolbarn
SCARED	Screen for Child Anxiety Related Emotional Disorders. Självskattning av DSM IV-baserade ångestsymtom hos unga
SCAS	Spence Children's Anxiety Scale, skattningsskala för ångestsymtom

SDQ	Strengths and Difficulties Questionnaire. Screening av psykiska symtom (emotionella, ADHD, uppförande-problem, kamratproblem) samt resulterande social funktionsnedsättning hos barn i åldern 3–16 år. Har även en skala som mäter social kompetens (prosocialt beteende). Finns för föräldrar, lärare och unga själva (11–16 år) och möjliggör därför multiinformantskattning. Det finns även versioner för uppföljning av behandlings- eller preventionsinsatser
Selektiv prevention	Insats som ges till alla inom en viss population med förhöjd risk för ohälsa, t ex på grund av sociala och ekonomiska förhållanden eller förhållanden inom familjen
SET	Social emotionell träning, skolbaserat program
Skattningsskala	Hjälpmedel för att bedöma hur allvarliga symtomen är. Skattningen kan göras av t ex barnet, föräldrarna eller lärare
SMD	Standard Mean Difference, mått på effektstorlek
Stigmatisering	Nedvärderande utpekande
Störfaktor	Egenskap i populationen som kan påverka resultatet, så att effekten inte enbart beror på interventionen. Ett exempel är om de jämförda grupperna lever under olika socioekonomiska förhållanden
Timeout	Avbrott från positiv förstärkning, komponent i behavioristiskt inspirerade föräldrastödsprogram
TOCA	Teacher Observation of Classroom Adaptation, skattningsskala

TOCA-R	Teacher Observation of Classroom Adaptation, Revised. Lärarskattning, 10 frågor om externaliserade beteenden (se också POCA-R).
Token economy	Teckenekonomi. Innebär belöning av önskvärda beteenden
TRF	Teacher Report Form
Universell prevention	Insats som ges till alla inom en viss population, oavsett risknivå
Väntelista	Vanlig form av kontrollgrupp. Kontrollgruppen får tillgång till den experimentella insatsen när studien har avslutats
YSR	Youth Self Report (självskattningsformulär för barn 11–18 år)